

GYURKOVICS
TIBOR
LEVELEK
MANDZSÚRIÁBA

KAIROSZ

erejüket. Mindenkébe belemarnak. Aki szebb. Aki jobb. Aztán már mindegy. Idegennek érzik magukat, így aztán azt mondják: nem vesznek emberszámba! Nem állnak le velem spenótot enni. Egy tálból cseresznyézni!

Mintha külön szagunk volna! Elfintorodnak tőlünk. Így aztán gyűlölködni kezdenek. Megfojtani minket, aki nem mi vagyunk! Csak a másság ereje él! A természetesség nem jó. A tehetség nem jó. A szépség nem kell. Kifacsart álművészet! Bedezodorozni a fenekünket! Nem tudunk leírni egy tisztességes mondatot! Majd kitalálunk mi álmondatokat! De egyedül nem megy. Énekeljük is.

Csoportherápia! Együtt, mi a „mások”? Külön ülünk. Ha bemész a rádióba, együtt ülnek, elfekve, mint a hangyák, összemaszatolva az asztalt, a lábuk a másik nyakában. Ha nem megy másképp, terrorral. Terror, izlésterror, nyalóka-terror, filozófia-terror. Együtt. Mi, mások, csúnyák, rosszbeszédűek, tehetségtelenek, együtt legyőzzük a magányos tehetséget. Ez a mi jelszavunk. Összeülünk. A színházi bemutatón együtt gunnyadunk, együtt alakítjuk ki a véleményünket. Kít kell sárba rántani. Kít kell fölmagasztalni. Kít kell rágalmazni. Kít kell besározni. Együtt merjük a levest a hivatalos étteremben. A tévé-étteremben, a rádió-étteremben, a bankok éttermében. Egyszerre a kanalat. Féltre. Nyelni. Nem élvezni, inkább, de együtt gyűlölni a tehetséget.

És sírni otthon. Hogy miért is vagyunk ilyenek. Miért nem lehetünk olyanok, mint ők. Folyton olyanok akarunk lenni, mint ők! ők az arisztokraták. A szellem arisztokratái. Megvan a tehetségük, az adottságuk, a nemességük. És idehaza vannak! Mi miért nem vagyunk idehaza? Sírnak. De gyűlölnék tovább. És szervezkednek, haláluk napjáig.

Ez a kultúrharc. ők liberalizmusnak hívják. Hogy szabad prédá a másik ember.

Budapest

Budapest egy nagy maszlag. Nincsen. Ki van rajzolva a térképen, több, mint 200 négyzetkilométeren, hetvenkedik, kirajzik, élleng – vagyis virul –, még Al Gore-ban is földtereng valami, ha említik mint régi várfészek és keselyűfészek és leendő Nato-köpcős városka, egy jó maszat szóval a térképen – de nincsen. Hübele-balázs. Nép-szándék. Pöffeteg (l. gombafajta.)

Össze van rakva, mint egy rosszul idomított puzzle-játék – múltkor Amerikába küldtünk fél-rokonoknak ajándékba egy tömkeleget, ők hamarabb kirakták, mint mi, idehaza a közgazgatást. Hiába, amerikai városka lesz lassan.

Budapest egy nagy hólyag. Vízhólyag, vízfej. Talán, ha a vidékiek élelmesebbek lettek volna a történelem során, egy jókora sicheerheitstüvel vagy netán élesre fent kaszával kipukaszthatták volna egy jól irányzott döféssel. Nem tették. Így aztán, ők maradtak vidékiek, a budapestiek meg fővárosiak. Előkelők és szegények. Provinciálisok és központiak, európaiak. Sosem értették meg egymást. „Polgár és Paraszt, köz-tük ezer titkos csatorna: a városból árad be a búza, a hús, a tej, a adóiv, a pesti kuplé, a faluból árad be a búza, a hús, a tej, a gyümölcs. De egymásról tudni mit se akarnak, egymás kezét még sohase fogták meg, egymás szemébe még sohase néztek. A parasztaban homályos gyűlölet él a polgár ellen, a polgárban fölényes megvetés a paraszt iránt” – írta Sárközi György zsidó származású jóember, aki mindvégig a parasztság hű szószólója, folyóirat-csinálója volt.

Így szakad ketté az ország – bármilyen rendszer van is, kvázi Magyarországra és Budapestre. Ennél károsabb gazdasági és kulturális helyzet alig van a világon. Budapest ráfekszik az országra, az ország le-föl nézi a kozmopolita, németes, zsidós, nyegle, fennhéjázó és mindentudó elmagyartalanodott metropoliszt.

Pedig, pedig... igaz, hogy Budapest egy nagy maszlag, de gyönyörű maszlag. Kevercs ugyan, de benne minden szar és ...arany is megtalálható úgy, ahogy sehol az országban. Pedig mindkettő anyag nagyon nagy érték.

Mert, ugye, itt, együtt van a „budai fürgefutonc” és a „kaukázusi bibircsesborág”, a „Szent Benedek Leányai Társaság” és az „Óbudai Zsinagóga”, a horvát fűgimnázium és a wienerschnitzel, az őszerb ikonosztáz és a tót üvegmaster, az oláh cigánymuzsika és a mohamedán imaház, a magyaros börbönce (pipa) és a fél-spanjol etikett –, a karvaly és a füles bagoly, a nyest és a pilisi kecske, a budai színpör és a csepeli szabadkikötő. Ez a maszlag szépsége. Bűbáj. Együtt élünk még itt az eraviscusok illirekkel összeolvadt leszármazéka a ki-, illetve bemenekült erdélyi huncutokkal. Ez a csodája.

Budapest egy nagy szafaládé. Sok hűsből készült, de idővel mindenki meg akarja kóstolni. Belefőzni bácskai lecsójába, beregszászi tojáslevesébe. És? Előbb-utóbb mindenki Budapesten akar élni. Itt akar lenni. Jelen akar lenni. Itt is kell élnie. Mai napság, sajnos, még mindig nem alakult ki az az európai közállapot, hogy vidéken is igencsak lehessen élni-alkotni-zenélni-festeni-írni, mert minden itt van. És ebből senki nem akar, és nem is tud kimaradni.

Aztán... egyszercsak megszereti. Mint egy kurvát. Rákényszerül a szolgálataira, aztán lassan észreveszi: ez is csak nő! Ez is csak szerelem! És kicsoda szerelem! És kicsoda nő! Az ő városa, az ő nője.

Mindezekért mondom, hogy ami Budapesten várósi, európai, kozmo- és dinamo-, azt hagyni kell. Abból van úgyis elég. Budapesten a vidékből, uram, bocsá, majdnem azt mondtam, a magyarból van kevés.

El tudom képzelni, hogy ezt a szafaládét azért tisztességszebb hűsből is meg lehetne csinálni. Gondolom, nem mindenáron egy hiszterio-liberál play-boy főpolgármesterrel, vagy

ahogy kedvenc barátom mondja, nem feltétlenül egy ál-szoc-pol-beat Bob herceggel.

Talán találtatik egy magyarosabb ízeket jobban kedvelő főpolgármester, aki jó csipős paprikával megszórma egy kicsit a budapesti ételeket. És fejeket.

Budapest egy nagy álom. Így inkább csak a szívünkben él. Alias Nagy Magyarorszáág.

Tűszok

Fölismerhetlenné görbedve, fógollyá aszva „érkezett meg” az a két magyar tűsz, akit Csecsenföldön kínoztak vagy kilenc hónapon át. Még arcvonásaik is lehetlenné torzultak és csöndesek, mint a sir. Nem vallhatnak, gondolható, micsoda fenyegései taposóaknak vannak felükbe rejtve családtagjaik számára. Összebilincselve, gődörbe döglesztve éltek, vízen, kízó falat kenyéren. Élnek még? Csoda. Huszadik század, a főliszabadult ember technikai csodájú százada. Se Jecin, se Clinton világurak nem tudtak – nem tudom, nagyon akartak-e tenni – semmit csinálni kiszabadításuk érdekében. A század dicsősége.

Joszif Visszarionovics Sztálin harminc millió tűszt tartott a saját hazájában saját népéből gulágokon, börtönökben, verve-ütve-irtva-gyalázva. Bulgakovok, Babelek, Mandelstamok tűntek el haláltáborokban. Mit akarunk? Még csak nem is lázadtak. Sztálin helyettese és miniszterelnöke volt Molotov – a feleségét ezalatt börtönben tartották, csakúgy, mint Kaganovicsnak. Mit akarunk? Ehhez képest szelíd szívű kor.

Kihez forduljunk magyarázatért? Az ókorban az ős-törzsekben is ejtettek tűszokat – fejedelmi tűszokat, mert a silányakat kivégezték vagy rabszolgaként útve dolgoztatták –, és nagy váltáságdíjakat követeltek az Ellenségtől. De itt nincs ellenség! A két magyar szeretetszolgálatos éppen a csecsen